

RICARD PÉREZ CASADO

“A robar, a la Calderona”

La dita s'aplicava a altres circumstàncies, en altres temps, i a més, a una part mínima, de pas obligat entre el litoral i el camí real d'Aragó, en una serra que a les acaballes del segle passat convinguérem a dir-li Calderona. La volubilitat valenciana té aquestes coses, i d'altres encara.

Una de les més significatives, se m'acut, és la defensa arrauxada de febles signes d'identitat, que són compatibles, pel que sembla, amb el menyspreu igualment aferrissat a l'entorn, al medi natural i a l'heretat. No d'altra manera poden explicar-se els expolis constants, a tot estirar contestats en el plànol local, immediat i reduït. Qui protesta, a València per la Ribera de Cabanes, o el Maigmó? Poc, o molt poc, és el ressò de les agressions. Potser perquè el sentiment de veïnatge, de despersonalització en despersonalització, arracona el sentiment de pertinença col·lectiva, de país.

Un concepte, el de país, en desús. Fins i tot per la novella toponímia, de Comunitat. De regants?, de frares?, de veïns i escala? La reencarnació política de les províncies s'hi afegeix a una confusió que fa, com a mínim, més difícil la identificació, o si més no, l'allunya de l'imaginari col·lectiu. Com la llengua, que no vull tractar ara i sí només reportar un acudit més: “valencià?, català?: *monovero!*”, que li amollaren a un bon i prominent amic. La fragmentació social, territorial, acaba en la despersonalització, on certament conflueixen altres factors i interessos que cal subratllar.

La Calderona és un referent metropolità, de València. Escola de natura, espai de convivència a l'abast de la ciutadania urbanita, menestral primer, de classes mitjanes urbanes més tard. Amb tots els valors d'aproximació a la natura, i tots els defectes d'una allau massiva i incontrolada sobre un ecosistema fràgil. Potser pel caràcter de referent, les contínues sotragades de les tres últimes dècades han arribat als mitjans de comunicació i a somoure la placidesa autosatisfeta dels urbanites i metropolitans, i fins i tot a concitar algunes reflexions, manifesta-

“Passe de les llàgrimes. Jo tinc ràbia d'una mort amb comptagotes dramàtica i fatalment anunciada: hui el Fenassar, el Salt; ahir la Gota, els Rebalsadors; el Sentig, Tristan, Marmelé; demà?”

“Més enllà de les mesures proteccionistes i conservacionistes no hi ha una resposta al model salvatge de creixement urbanístic i econòmic. I és aquesta la resposta que cal”

cions, i organitzacions cíviques més o menys benintencionades.

És en aquest sentit que l'últim, per ara, episodi, l'incendi del 12 i 13 d'agost, a Segart, Serra, Nàquera i Albalat dels Tarongers, adquireix un valor simbòlic estremidor. Els vilatans prou que s'ho esperaven, un any rere l'altre, devastació rere devastació, de Gàtova i Olocau a Marines i Serra. De la passivitat dels poders públics, val a dir que també la descomptaven. I alhora, la ciutadania, permanent o visitant, participava, i en bona mesura participa encara, de l'alegria del “tots som rics”, expressió que s'avé amb la conxorxa d'interessos econòmics i po-

lítics, de la sembra d'urbanitzacions sense atendre'n la viabilitat, l'ecològica, però també de manteniment dels serveis, i dels costos socials que se'n desprenen. Diguem-ho tot, els municipis que per alguna raó —la titularitat del sòl públic, per exemple— miren amb enveja els qui poden disposar amb alegria i sense restriccions del bé més escàs, el sòl i especialment aquell sòl que té unes característiques addicionals que el fan protegible. Tothom ha volgut apuntar-se al progrés, traduït en l'apropiació privada del bé col·lectiu.

Ara la Calderona, als espais de referència que romanien intactes, es converteix en el mirall trencat. Les manifasseries descarades, entre representants polítics de tot signe, locals i no locals, sobre el paratge de les Fontanelles, a Nàquera, amb la devastació moral consegüent, ja ens posaren sobre avís. I era un avís tardà, extrem, que ara el foc ha anul·lat, almenys provisionalment. No era l'únic, tingué la trista sort de procurar alguna atenció mediàtica i pujar a la mitja llum pública la sinistra combinació d'ambició rapaç tant políticament com econòmica.

És clar que ara vénen les lamentacions, les llàgrimes de cocodril sobretot si hi ha mitjans de comunicació en cerca de la desgràcia; poques reflexions sobre les causes, i encara menys sobre les propostes per al futur. Un triangle que perd més força, a mesura que el temps passa, per l'últim dels seus vèrtexs, el futur.

Passe de les llàgrimes. Jo tinc ràbia d'una mort amb comptagotes dramàtica i fatalment anunciada: hui el Fenassar, el Salt; ahir la Gota, els Rebalsadors; el Sentig, Tristan, Marmelé; demà? De les causes en saben molts professionals, i els vilatans de la serra tant o més. L'abandó dels conreus tradicionals i de les formes tradicionals d'ocupació del territori, de la terciarització de la població, dels nous corrents conservacionistes i de regeneració dels hàbitats, de l'ús i abús desmesurat dels mitjans de transport individuals, de la pèrdua de consciència urbana del que és i representa el medi:

L'incendi que va arrasar la serra Calderona fa dos caps de setmana avançant cap a Nàquera. Més de 6.000 persones hagueren de ser desallotjades d'aquesta població i de les urbanitzacions properes.

per molts la muntanya i els boscos són espais per amollar l'estrès, o depredar les minses produccions de bolets, cacera o espàrrecs.

La protecció política, jurídica, administrativa d'un territori tan sensible se desferma rere cadascuna de les catàstrofes successives. I més, si com en la darrera, l'abast noticable ha estat estatal. Plouen les denúncies i les acusacions, sovint esperpèntiques de tan allunyades de la realitat i dels fets i accions concretes. L'esplet normatiu ha demostrat a hores d'ara ser inservible. Cap pla d'usos del territori i dels recursos no va acompanyat de les dotacions pressupostàries, sinó que fa recaure sobre l'administració més immediata, la local, tot el pes de les desdies i les absències. Més enllà de les

mesures proteccionistes i conservacionistes no hi ha una resposta al model salvatge de creixement urbanístic i econòmic. I és aquesta la resposta que cal, perquè si no, com apuntava més amunt, l'enveja de qui pot fer el que li ve de gust arrela entre els qui veuen com perden "oportunitats" i alhora desapareix en la devastació el paisatge, que és recurs i també memòria.

Fer compatible el benestar econòmic, l'estabilitat social, i la sostenibilitat d'un ecosistema fràgil no és que estiga fora de l'abast de la reflexió acadèmica a l'acció política, de la complicitat dels agents socials dels municipis implicats i els responsables polítics a tots els nivells. Les catàstrofes successives haurien de servir, si més no, per encetar una discussió en

profunditat, de causes i remeis. Tan difícil resulta?

Perquè si no és possible tan modesta aproximació haurem de començar a pensar que aquesta societat, tota ella i no sols els pobles afectats, està malalta, que els seus responsables polítics i representatius fan bona la depredació dels qui, una vegada més, només veuen la Calderona, i el Prat de Cabanes, i el Maigmó, i tants d'altres indrets com l'espai per exercir el robatori. I els altres, ens quedarem amb la memòria quan escampen les cendres o el ciment ja siga l'única pedra on asseure els records.

Ricard Pérez Casado és doctor en Història, i ciutadà de la Calderona, a Serra i Nàquera, o Gàtova i Segart